

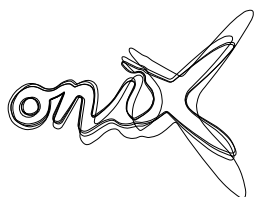

Zoo maak je de toekomst!

Inschrijving "Opstellen kwaliteitsdocument voormalig Dierenpark"

Emmen, FASE II

9 januari 2017

Lola
LANDSCAPE
ARCHITECTS
ROTTERDAM

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave		2
Leeswijzer		3
1. Visie op de sfeer en uitstraling		
Maak hier de toekomst!		6
Visie op het voorterrein en de entreepartij van het Afrikahuis		8
Visie op de verblijfseenheden in de noordzijde van het park		12
Visie op de samenhang van openbaar gebied, gebouwen en gebruik		14
Inhoud kwaliteitsdocument	(2x A4)	16
2. Visie op duurzaamheid		
Duurzaamheidskoers in relatie tot duurzaamheidskader en beeldkwaliteit	(2x A4)	20
Samenhang tussen duurzaamheidsaspecten en beoogde beeldkwaliteit	(2x A4)	22
3. Team en aanpak		
Samenstelling team	(1x A4)	30
Samenwerking met de gemeente	(1x A4)	31
Verbeelding aan de hand tien ontwerpprincipes		32

Leeswijzer

Voor u ligt ons document voor de tweede fase van de meervoudige onderhandse aanbesteding voor het “Opstellen kwaliteitsdocument voormalige diertuin”. Middels dit document willen wij, Onix NL, LOLA en GIDZ, u laten zien dat wij het geschikte team zijn voor het opstellen van het kwaliteitsdoment voor de transformatie van de voormalige diertuin Emmen tot een uniek Mensenpark.

In het eerste hoofdstuk presenteren we de tien ontwerpprincipes (in concept) die we hebben benoemd als richtinggevend voor de geleidelijke transformatie van het park. Drie visualisaties tonen de sfeer en uitstraling die we voor ogen hebben. De inhoudsopgave maakt duidelijk hoe we het te maken kwaliteitsdocument willen opbouwen.

Vervolgens gaan we in op de manier waarop we duurzaamheid een integraal onderdeel willen maken van het Mensenpark. Eerst behandelen we in onze duurzaamheidskoers de mogelijke optimalisaties ten opzichte van het duurzaamheidskader. Daarna gaan we in op de samenhang tussen het beoogde beeldkwaliteit en duurzaamheid.

In het derde hoofdstuk lichten we de teamsamenstelling en de samenwerking met de gemeente toe. Voor de offerte verwijzen we u naar een seperaat document. Om al een beeld te geven van het denkbare programma en de meervoudige kwaliteit van het Mensenpark werken we tot slot de tien ontwerpprincipes schetsmatig uit als opmaat voor het kwaliteitsdocument Mensenpark Emmen.

1.

Visie op de sfeer en uitstraling van het openbaar gebied in relatie tot de sfeer van de her te bestemmen en nieuw te ontwikkelen gebouwen.

Wolk van ideeën voor het Mensenpark

Zoo maak je de toekomst!

Het Noorder Dierenpark was het eerste Nederlandse dierenpark waar kuddes van verschillende soorten net zo bij elkaar leefden in de natuur. Dit principe uit de jaren '30 van de vorige eeuw, opgepikt door eigenaar Willem Oosting, laat zien dat vernieuwende gedachten hun plaats kunnen vinden in een historische, natuurlijke omgeving. Ook in de 21e eeuw kunnen we nog veel inspiratie uit het werk van Oosting halen. Geen dierenpark, maar een Mensenpark in het centrum van Emmen. Een Mensenpark waar de stad in samenspel werkt aan de toekomst en waar cultuur, de bio-based economie, technologie en innovatie volop de ruimte krijgen en de nieuwe smaakmakers zijn.

Wij zien het Mensenpark als een park waar iedereen uit Emmen en omstreken samen kan komen om te ontspannen en telkens wat anders te ontdekken. Er wordt een situatie gecreeërd waar ondernemers en uitvinders een platform hebben voor ontwikkeling en een etalage krijgen voor innovatieve producties en producten. Een park waar je nieuwsgierigheid geprikkeld wordt. Het Mensenpark biedt plek om te sporten of te ravotten, te leren en te spelen, waar je op avontuur kan naar de geheime plekjes of waar je gewoon even helemaal niks kan doen, te midden van historische bomen en landschappen met een in de samenleving stevig geworteld verhaal. Tegelijk kijken we ook vooruit: het veranderende klimaat, de energietransitie en een circulaire economie zijn maar enkele

elementen die van belang zijn voor de toekomst. In het park is ruimte om te laten zien waar je mee bezig bent. Een plek waar je nieuwsgierig kan zijn naar hoe gebouwd en gewerkt wordt aan de wereld van morgen!

Om deze visie houvast te geven, hebben we tien ontwerpprincipes opgesteld. Deze principes laten zien hoe wij tegen het Mensenpark aankijken, wat onze ambitie is en geven invulling aan sfeer, uitstraling en materialisatie. Het helpt de vele ideeën en initiatieven die voor het Mensenpark bestaan op elkaar af te stemmen en een plek te geven. De tien principes vertellen over bestaande en nieuwe gebouwen, over waar je kan beginnen en hoe het Mensenpark slim en duurzaam kan ontwikkelen. Daarbij staat centraal dat het Mensenpark er voor alle mensen is, waar je ook vandaan komt en wat je ook wil laten zien, voor het nu en voor de toekomst.

De tien principes zijn onze kijk op het Mensenpark, op basis van wat we er nu van weten. De principes zijn niet dwingend, maar juist enthousiasmerend opgesteld. Ze werken als spelregels die ruimte, plezier en energie geven. Binnen de principes willen we alle wenselijke initiatieven en architectuur een plek bieden. Het mag duidelijk zijn dat de principes niet in beton gegoten zijn, maar openstaan voor verandering en verdere invulling. Dat doen we graag samen met de gemeente Emmen.

De tien ontwerpprincipes die de ontwikkeling én het ontwerp van het Mensenpark begeleiden.

1. Maak het Mensenpark voor iedereen!
2. Laat hier de toekomst zien
3. Zet de bomen in hun kracht
4. Gebruik de ha-ha als ruimtelijke drager
5. Vergroot spontaniteit, flexibiliteit en veerkracht
6. Verbind het Mensenpark met Emmen
7. Benut wat er al is!
8. Maak bebouwing integraal onderdeel van het park
9. Werk met biobased & greentech
10. Maak het Mensenpark een plek om te verkennen en beleven

Visie op het voorterrein en de entreepartij van het Afrikahuis

Dennis Moet:

"Het Cultuurplein is zowel een fysieke als virtuele ontmoetingsplaats, waar high-tech en eco-tech, ontspanning en inspanning naadloos in elkaar over gaan. Het is een bruisende plek. De bodemverharding is semipermeabel. Regenwater wordt geoogst en nuttig gebruikt. De interactieve muurkrant toont 'real time' wat er te doen is en de duurzaamheidsstaat van het Mensenpark. Bezoekers kunnen hier via hun smartphone berichten en emoticons op plaatsen. De dynamische blauwe loper wijst de weg, is energiebron en open wifi: 'connectivity 2 the max.'"

- ① Emmenaar of op bezoek, jong of oud, iedereen is welkom in het Mensenpark.
- ② Het Mensenpark toont de toekomst met nieuwe materialen en technologie.
- ③ Bijzondere bomen worden 's avonds aangelicht en vormen een prachtig decor.
- ⑤ De programmering is flexibel en spontaan: ook 's avonds bruist het Mensenpark.
- ⑥ Maak een doorgaande voetgangers- en fietsverbinding tussen centrum en station
- ⑧ De verharding van het cultuurplein loopt binnen in het Afrikahuis door.
- ⑨ In het park is een systeem van oplaadpunten voor fietsen opgenomen.
- ⑨ Het mensenpark leent zich voor het testen van green-tech materialen.
- ⑩ Verspreid over het park zijn tal van 'geheime' plekjes te ontdekken.
- ⑩ Wetenschappers presenteren hun onderzoek aan de inwoners van Emmen.

Visie op het voorterrein en de entreepartij van het Afrikahuis

Eric-Jan Pleijster:

"De rondgang is niet zomaar een pad: het is een iconische green-tech route tussen het park men het dorp en een route richting een duurzame toekomst. Groene technologie ontwikkelt zich snel en het park is een voedingsbodem voor die ontwikkeling. De rondgang kan een interactief pad zijn: een blikvanger die communiceert met de gebruikers en er informatie mee uitwisselt. De rondgang verbindt stad, park en plein met elkaar, zoals hier bij het Afrikahuis. Een levendig stadsplein waar artiesten mengen met publiek."

Allart Vogelzang:

"In het Afrikahuis en het nieuwe cultuurplein wordt cultuur en technologie gepresenteerd. De transparante gevel voor het bestaande gebouw langs nodigt uit om naar binnen te gaan. Samen met de uitnodigende luifel maakt het een vloeiende overgang van binnen naar buiten en visa versa. De grote, ruimhartige luifel vormt een gastvrij gebaar naar het park en de mensen. Op deze manier worden de publieke gebouwen laagdrempelig en toegankelijk voor iedereen!"

①

Iedereen is welkom op het plein, dat is ingericht op op een veelzijdig gebruik

②

De hoofdroute is innovatief en interactief met live-updates

③

De eeuwenoude bomen bieden sfeer en beschutting op het cultuurplein.

⑤

Het park biedt ruimte aan spontane opvoeringen voor publiek.

⑦

Het Afrikahuis kan worden getransformeerd tot een cultuurcentrum.

⑧

Met een glazen gevel worden park en binnenruimte met elkaar verbonden.

⑨

Het fietspad wijst de weg en past zich aan de gebruiker aan.

⑥

Het gevouwen dak van het Afrikahuis is tegelijk een lichtkrant.

Visie op de verblijfseenheden in de noordzijde van het park

Eric-Jan Pleijster:

"In het park kan ook gewoond worden. De woningen zijn onderdeel van het park: het landschap en de gebouwen gaan naadloos in elkaar over. Dit is letterlijk 'building with nature' maar het gaat verder dan dat. Het gaat ook over natuurlijk materiaalgebruik en het herstel van natuurlijke systemen, zoals het water. Het water is verbonden met de andere watergangen in het park, zodat een schoon watersysteem ontstaat. De perfecte plek voor vogels, vissen en alle andere waterdieren, midden in Emmen."

Dennis Moet:

"In de zoom van het park staan verspreid diverse woningen die opgaan in de groenstructuur en het toonbeeld zijn van 'dierbaar is duurzaam'. De park is de tuin. Door de combinatie van ecologisch architectuur, biobased materialen en slimme en zuinige installaties gaan een natuurlijke uitstraling, hoog woongenot en gezond en duurzaam wonen en leven samen op. De 'meergeneratiewoningen', waarbij diverse generaties samen leven, voorzieningen delen en elkaar bijstaan, geven nieuwe betekenis aan naoberschap."

- ② Live updates op het pad geeft informatie over de status van het park
- ③ Bomen zijn essentieel als ruimteverdeler en verweven de woningen met de natuur
- ④ Een dynamisch pad vormt de ruimtelijke drager van het hele park.
- ⑤ Eén verbonden waterstructuur zorgt voor zichtbare regenopvang.
- ⑥ Zichtbaar verbonden met de omringende woonwijken
- ⑦ Privacy-management door natuurlijk groen.
- ⑧ De woningen liggen verscholen in het bos.
- ⑧ Wisselende woonvormen bestaan naast elkaar in de bosrand van het park
- ⑨ De houten woningen zijn gemaakt uit bio-based materialen
- ⑩ Dieren wijzen je de weg: sculpturen van dieren verwijzen naar het verleden

Visie op samenhang van openbaar gebied, gebouwen en gebruik.

Eric-Jan Pleijster:

"In het nieuwe park is de oude ha-ha (de greppel die de dieren in het verblijf hield) nog steeds in gebruik als belangrijke langzaam verkeersroute door het park. Maar het is meer dan dat: het is een aantrekkelijk vormgeven bouwwerk dat de Savanne omringt en ontsluit. Ooit een veld voor dieren, nu een plek voor iedereen. De Savanne is een ligweide, podium en stadion tegelijkertijd: een plek voor verenigingen, voor startups, voor sportievelingen. Een historische plek die in de toekomst nog even belangrijk is als in de tijd van het dierenpark."

Dennis Moet:

"De Savanne is het kloppend hart van het Mensenpark, met een steeds wisselend activiteitenprogramma en panoramisch beeld wat verkleurd met de seizoenen. Er kunnen diverse gebruiksmodes aan worden gekoppeld. Op de Savanne komen mens, natuur en kringlopen samen. Het is een belangrijke schakel in het blauwgroene netwerk en adaptieve watersysteem van het Mensenpark en centrum van Emmen. Een deel van de Savanne is ingericht als 'waterplein', die bij stortbuien geleidelijk vol loopt en nieuwe gebruiks- en beleevingswaarden biedt. Deze en andere waterkunstwerken in het park vormen iconen van techniek, schoonheid en duurzaamheid."

- 1 De verlaagde en vlakke Savanne is een plek voor iedereen: ieder individu of groep
- 2 De hoofdroute is innovatief en interactief met live-updates
- 3 De oude bomenlaan wordt hersteld en gevierd
- 5 Er wordt een flexibel waterpeil gehanteerd: goed voor de buffering
- 6 Door het park loopt een doorgaande voetgangers- en fietsverbinding tussen centrum en station
- 6 Het park is zichtbaar verbonden met Emmen: van Savanne tot kerktoren
- 6 Door trappen is de Savanne toegankelijk gemaakt: ook mooie plekken om te zitten
- 8 De woningen langs de parkranden maken geen inbreuk op het 'parkgevoel'
- 8 Ook de gebouwen van het nieuwe cultuurcluster gaan op in het parklandschap
- 1 De Savanne is een flexibel podium voor alle verenigingen en groepen van Emmen en omstreken

In het Kwaliteitsdocument werken we onze visie voor het Mensenpark uit tot een ontwerp kader en een procestool. Met dit kader wordt het ontwikkelings- ontwerptraject naar de toekomstige invulling van het park begeleid. Het geeft voeding aan de organische transformatie, aan het omtoveren tot een uniek bruisend park met een divers en wisselend programma en kwaliteit in meervoud. Met heldere en concrete richtlijnen voor maatvoering en materialen, aangevuld met passende sfeerbeelden voor architectuur en openbare ruimte. Hiermee vormt het een kader waaraan toekomstige initiatieven en ontwerpen getoetst kunnen worden en vormen alle losse ontwerpen samen één samenhangend mensenpark.

Om alle ontwerpprincipes helder uit te kunnen leggen laten we ook zien waar ze vandaan komen. We bouwen voort op de bestaande en potentiële kwaliteiten, kansen en trends die we nu zien in het park, de stad en de regio. Door aan te wijzen welke elementen van grote of kleine waarde zijn – en waarom – maken we een heldere basis om mee te werken.

Naast een duidelijke analyse van de kwaliteiten van nu, beschouwen we ook de ambities en doelen voor de toekomst. Door te kijken naar de doelstellingen op lange termijn en de wensen voor korte termijn leggen we accenten en prioriteiten tussen waar morgen mee kan worden begonnen en de meer ingrijpende veranderingen.

De factor tijd is immers een belangrijke (ontwerp-)dimensie van het organische transformatieproces. De eerste ingrepen moeten precies zijn. Acupunctuur die energie geeft, werkt als katalysator én ‘benchmark’ voor het verdere planproces en stapsgewijze ombouw tot Mensenpark.

Het Kwaliteitsdocument dat wij voor ogen hebben, is opgebouwd uit vier hoofddelen:
Deel 1 Analyse bestaand (Hfst. 1,2)
Deel 2 Strategie en planvorming (3)
Deel 3 Ontwerprichtlijnen (4,5,6)
Deel 4 Regie, proces, beheer en borging (7,8,9)

Het kwaliteitsdocument is een document waar de gemeente jarenlang mee vooruit kan. Met het kwaliteitsdocument in de hand kan de gemeente sturing geven aan de ontwikkelingen in het Mensenpark.

Door de uitwerking van de ontwerpprincipes of spelregels zullen geïnteresseerden nog enthousiaster worden. De principes geven sturing en controle, maar geven juist ook ruimte en kansen.

Inhoudsopgave

Leeswijzer

Inleiding

1) Context	5) Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid
1.1 Trends in stad en regio	5.1 Blauwgroene netwerken
1.2 Visie en ambities Emmen op lange termijn	5.2 Waterbuffering en klimaatadaptatie
1.3 Relevante beleidsaspecten	5.3 Energieopwekking
	5.4 Duurzame stedenbouw
	5.5 Biobased materiaalgebruik
2) Bestaande kwaliteiten en potenties	
2.1 Waardering sociaal-ruimtelijke netwerken	
2.2 Waardering landschappelijke elementen	6) Upcycling, reuse & recycling
2.3 Waardering bestaande bebouwing	6.1 Inventarisatie upcycle
2.4 Aanknopingspunten duurzame transformatie	6.2 Inventarisatie reuse
2.5 Ambities gemeente en ondernemers	6.3 Inventarisatie recycle
3) Strategische planvorming	
3.1 Tien ontwerpprincipes	7) Aanbevelingen
3.2 Visiekaart Mensenpark	7.1 Ruimtelijke aanbevelingen
3.3 Organische transformatie	7.2 Procesmatige aanbevelingen
Zonering & deelgebieden	7.3 Programmatische aanbevelingen
Adaptiviteit & flexibiliteit	7.4 Aanbevelingen voor beheer en controle
Tijdslijn & groei	7.5 Financiële modellen
Stedenbouwkundige acupunctuur	
4) Ontwerprichtlijnen beeldkwaliteit	8) Borging kwaliteit & beheer
4.1 Dragende structuren	8.1 Borging kwaliteit tijdelijke interventies
Blauwe en groene netwerken	8.2 Borging kwaliteit permanente ingrepen
Verbindingen, ontsluiting & paden	8.3 Beheersaspecten in algemene zin
Ha-Ha	8.4 Beheer in relatie tot organische groei
4.2 Openbare ruimte	
Entreezone, het stenen plein	9) Regie en sturing planproces
Savanne, het groene plein	
Sport & spel	
Tuinkamers	Nawoord
Eetbaar groen	
4.3 Gebouwen	Colofon
Herbestemmen	
Transformatieprincipes	
Nieuwbouw	
Beeldbepalende gebouwen	
4.4 Duurzame voorzieningen	
Green-tech	
Energie	
Water & sanitatie	
Afval scheiding & verwerking	
4.5 Materialisering	
Natuurlijk, biobased & lokaal	
Verblijfseenheden	
Publieke gebouwen	
Openbare ruimte en inrichting	
Openbaar groen	

2.

Visie op duurzaamheid

Duurzaamheidskoers in relatie tot duurzaamheidskader en beeldkwaliteit

Voorliggende duurzaamheidskoers beschrijft de visie van ons team hoe bij de organische transformatie én het nieuwe gebruik van het Mensenpark invulling te geven aan duurzaamheid, zodanig dat het bijdraagt aan kwaliteit in meervoud (sociaal, ecologisch, economisch en fysiek). De reflectie op het beleidskader en uitwerking van de drie duurzaamheidsspeerpunten van Emmen zijn in de duurzaamheidskoers geïntegreerd.

De transitie naar duurzaamheid, circulariteit, een biobased economie, klimaatadaptatie, ecologisch bouwen, schone energie en clean-technologie zijn met elkaar verweven. Bij de organische transformatie van het oude dierenpark naar het Mensenpark kunnen deze thema's gekoppeld worden en onderscheidend bijdragen aan de nieuwe identiteit, genietwaarde en beeldkwaliteit van het park. Om dit te bereiken is een integrale systeembenadering en waardegestuurde aanpak nodig: *people+planet+profit+place & publiek+privaat+particulier*. De lokale context (geografie, weerscondities, bodemgesteldheid, cultuurhistorie, demografie, bestaande structuren en bebouwing), beoogde gebruikersgroepen, het gemeentelijk beleidskader (duurzaamheid, leefomgeving en cultuurhistorie) en de lange termijn Fresh Forward ambities vormen samen het vertrek- en ijkpunt voor de duurzame ruimtelijke en programmatische transformatie van het park tot een hoogwaardige multifunctionele schakel in het stedelijk weefsel van Emmen. De voor de duurzaamheidskoers relevante thema's en gemeentelijke speerpunten zijn in het nevenstaande 'relatieweb' op rij gezet.

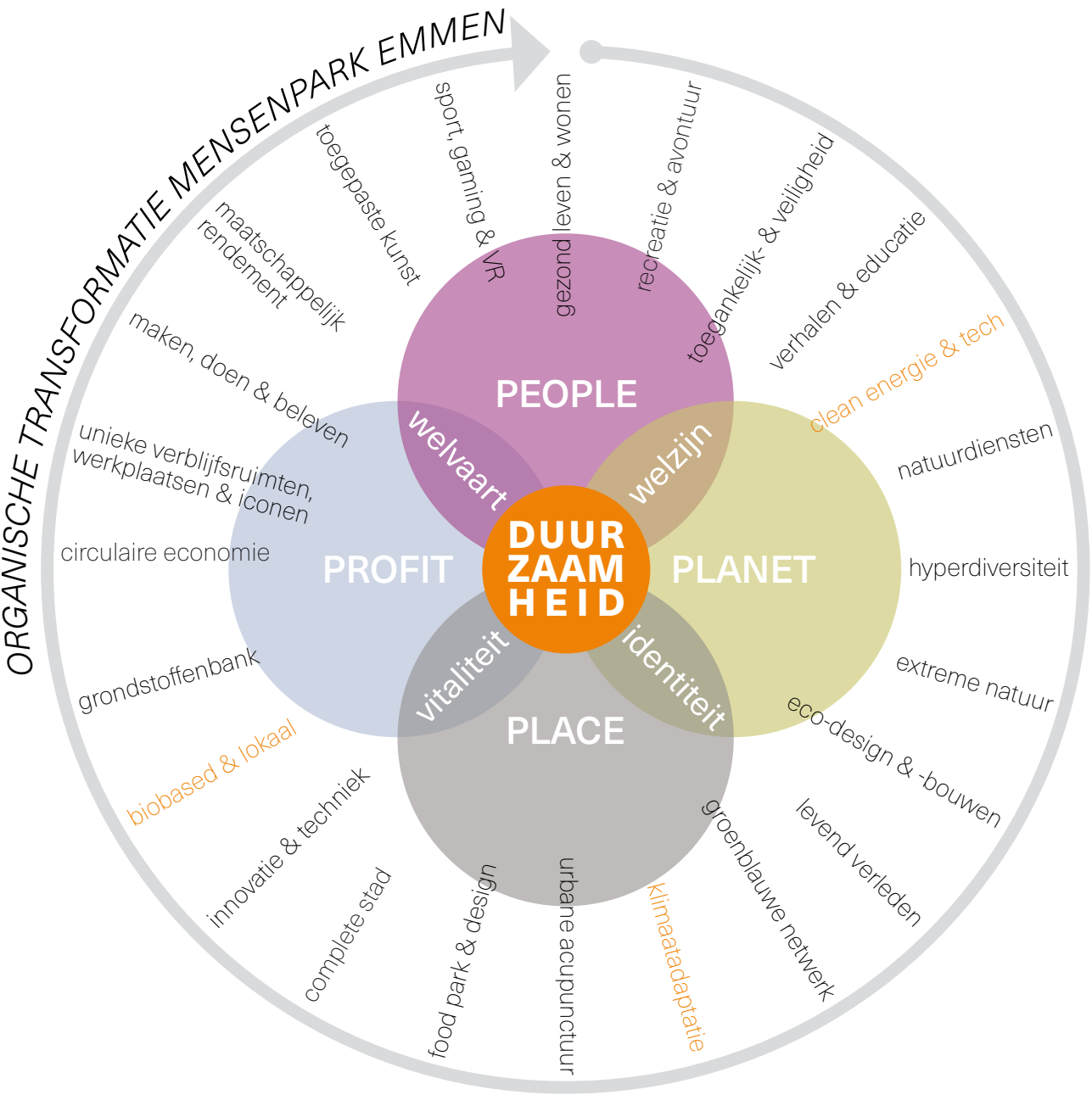
Echte duurzaamheid is niet iets wat je toevoegt (opplussen) maar een systeemkenmerk, geïntegreerd in het DNA van het Mensenpark. Techniek is niet leidend maar accomoderend. Het samen op laten gaan van de locatiekwaliteit, vestigingscondities, beeldkwaliteit en lokale duurzaamheid vergt een slimme afstemming tussen het ontwerp, de (her)inrichting, programmering, materialisering en het gebruik van de publieke ruimte en bouwwerken. De keuzes en ontwerp oplossingen m.b.t. de dragende structuren (blauwgroene raamwerk), herbestemmen-sloop-nieuwbouw en de functies ondersteunende stromen (energie, warmte,

water, voedsel, mobiliteit en communicatie) zijn in belangrijke mate bepalend voor het daadwerkelijke duurzaamheidsniveau. Het gaat om het systematisch toekomstgericht initiëren en cultiveren van duurzame oplossingen en handelingspraktijken (voortschrijdend inzicht), maatschappelijk én technisch.

Kijkend naar de 17 mondiale duurzaamheidsdoelstelling van de Verenigde Naties is de uitdaging om met de ombouw van het park in samenhang een aansprekende impuls te geven aan: 'good health and well-being' (3), 'quality education' (4), 'clean water and sanitation' (6), 'affordable and clean energy' (7), 'industry, innovation and infrastructure' (9), 'sustainable cities and communities' (11), 'responsible consumption and production' (12), 'climate action' (13), 'life on land' (15) en 'partnerships for the goals' (17).

Ons leidmotief om een aantrekkelijk, levendig en in vele opzichten gezond en energieopwekkend en -gevend Mensenpark te maken is: *dierbaar is duurzaam*. In het gemeentelijk duurzaamheidskader is aangegeven dat de GPR-gebouw gebruikt wordt om de duurzaamheidsscore van de nieuwbouw te beoordelen. Het bevorderen van de gezondheid en het welbevinden van de gebruikers, zoals bewoners, ondernemers en scholieren, blijft in deze methodiek echter onderbelicht. Om bij de nieuwbouw en herbestemming van bestaande gebouwen een brug tussen sociale en technische duurzaamheid te slaan stellen wij voor om, in aanvulling op de GPR-gebouw, de performance-based WELL Building Standard certificering toe te passen.

De WELL-methodiek gaat in detail in op: 'air, water, nourishment, light, fitness, comfort en mind'. Om op hoger schaalniveau (park en publieke ruimte) ook tot weloverwogen duurzaamheidskeuzes en -oplossingen te komen, kan gebruik worden gemaakt van bijvoorbeeld LEED, GreenCalc of BREEAM. Bij het opstellen van het kwaliteitsdocument wordt in samenspraak met de gemeente bepaald welke van de genoemde methodieken voor het verdere planproces en bij de stapsgewijze transformatie van het park worden toegepast, hoe en met welke status.

Themaweb duurzaamheidskoers met drie gemeentelijke kernpunten van de duurzaamheidsambitie

Samenhang tussen duurzaamheidsaspecten en beoogde beeldkwaliteit

Beeldbepalende duurzaamheid

Het consequent en innovatief toepassen van, experimenteren met én zichtbaar, tastbaar en beleefbaar maken van biobased en green-tech, wordt in onze visie een onderscheidende expressie van het park. Green-tech wordt toegepast in de vorm van cyclische (productie-) processen met korte ketens, kleine kringlopen en nieuwe verdienmodellen. Dit versterkt zowel het natuurlijke als innovatieve karakter en geeft nieuwe betekenis aan de te realiseren groene publieke ruimte, woon- en werkmilieus. Er liggen unieke kansen om voort te bouwen op ‘werken met de natuur’, wat eigen was aan de vorige tijdslagen en gebruiksvormen (bisschopsboerderij, landgoed, dierenpark) en daar nieuwe collectieve betekenis aan te geven. De visualisatie ‘Biobased Boost’ op de volgende pagina toont de reikwijdte die wij voor ogen hebben. Een tweede overkoepeld duurzaamheidsconcept dat gedurende de organische transformatie en in de vier jaargetijden het Mensenpark op unieke wijze smaak en kleur geeft, is het optimaliseren van allerhande oogsten. Klimaatadaptatie maakt daar deel van uit. De ‘Oogstkaart’ toont de potentie voor het Mensenpark. Deze beeldbepalende duurzaamheidsconcepten worden in het kwaliteitsdocument in samenspraak verder uitgewerkt en geconcretiseerd.

De algemene duurzame handelingshiërarchie die bij de ombouw en nieuwbouw van het park en bouwwerken wordt toegepast is: reduce, verminderen van gebruik bronnen en materialen; resource, toepassen van hernieuwbare mens- en milieuvriendelijke bronnen en materialen; reuse, zo hoogwaardig mogelijk herbestemmen en upcyclen van de beschikbare ruimten, bouwwerken, bouwelementen en materialen; recycle, maximaal hergebruiken van grondstoffen, nutriënten en mineralen én tot slot recover, benutten van het overblijvende restafval voor energieproductie. Het in ontwikkeling zijnde instrument ‘de bouwmarktplaats’ (DBM) kan helpen om in lijn met deze 5R’n te differentiëren bij de sloop-, renovatie- en nieuwbouwprojecten in het park en daarmee de (ver-)bouw goedkoper te maken en de CO2-voetafdruk drastisch te beperken.

Energie

Uitgangspunt is dat alle energie vragende functies elektrisch worden uitgevoerd. Er wordt geen gasaansluiting aangelegd. Comfortabel, gezond en energiezuinig wonen en werken gaan prima samen. Voorwaarde is dat de

gebruikerswensen, verkaveling, oriëntatie, bouwwijze, ruimte indeling en energievoorziening in samenhang worden beschouwd. Het gaat niet alleen om het directe energieverbruik tijdens de (ver-)bouw en het gebruik, maar ook om de zogenoemde ingesloten energie. Dat wil zeggen de hoeveelheid energie die nodig is om de materialen en installaties te maken, vervoeren, plaatsen, onderhouden en vervangen. De Trias Energetica wordt in praktijk gebracht om in het Mensenpark, in wisselwerking met de directe omgeving, een slimme duurzame energievoorziening te realiseren. Dat betekent hier: 1. het zoveel mogelijk beperken van de energievraag voor het ombouwen van en de nieuwe functies in het mensenpark; 2. het kosteneffectief lokaal zo veel mogelijk produceren van schone energie en 3. waar nodig aanvullen met het inkopen van groene energie van stroomleveranciers. De ambitie is dat alle verblijfsfuncties op jaarbasis energieneutraal worden (nul-op-de-meter). Dat kan worden gerealiseerd door het opzetten van een eigen energiecoöperatie, met diverse vormen van schone energie- en warmteproductie, ingebed in een smart-grid waarbij E-laadpalen en accu’s van elektrische auto’s worden benut als tijdelijke buffer in geval er lokaal een energie-overschot is. Door het aanleggen van een smart-grid wordt de energie veel efficiënter gebruikt en de gebruikszekerheid vergroot.

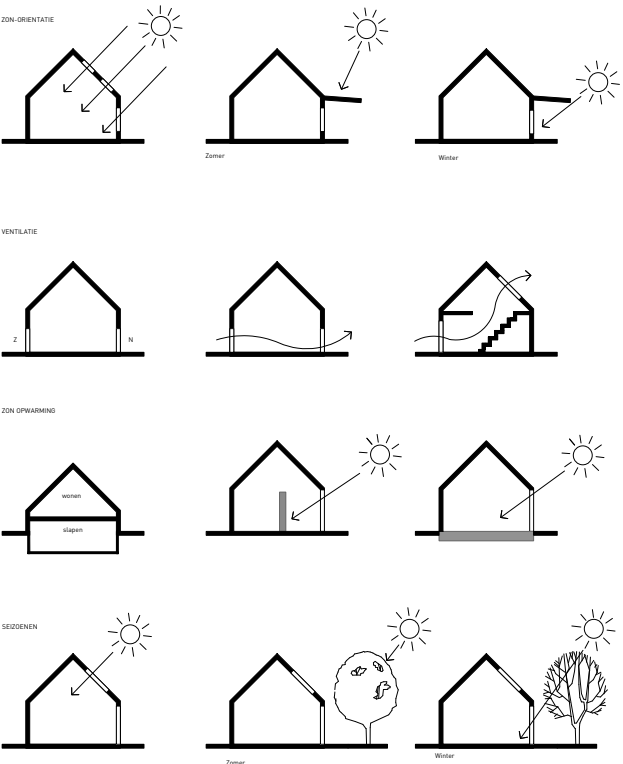
Het verbeteren van de energieprestaties van de bestaande en nieuw te bouwen verblijf- en werkruimte begint met het optimaliseren van de isolatie en luchtdichtheid van de schil. Het gaat om het slim toepassen van bouwkundige maatregelen, die zich bewezen hebben, kosteneffectief zijn en positief bijdragen aan het architectuurbeeld, de binnen-buitenrelatie en een aangenaam en gezond binnenklimaat. Ecologisch bouwen en passieve bouwkundige oplossingen, zoals het toepassen van prefab biobased bouwelementen, een ‘ademende’ gevel, slimme plattegrond, optimale daglichttoetreding, natuurlijke ventilatie, warmteterugwinning uit douchewater ed, in combinatie met energiezuinige installaties, verlichting en huishoudelijke apparaten vormen voor de nieuwbouw in het park de duurzaamheidsstandaard.

Voor het ter plaatse opwekken en oogsten van schone energie en warmte komen verschillende technieken in aanmerking: zonnecellen & zonnecollectoren, biomassa, vergisting (GFT

& feces), micro-warmtekrachtkoppeling, warmte- en koudeopslag en/of het gemeentelijk warmtenet. De potentie van aardwarmte en wind is ter plaatse van het park gering. Intelligente meters en domotica maken de gebruikers bewust en bevorderen een spaarzaam gebruik. De ‘Oogstkaart’ toont de vele manieren waarop het Mensenpark de bezoekers, ondernemers, omwonenden en passanten in meerdere opzichten nieuwe energie zal geven.

Klimaatadaptatie

Duurzaam en adaptief stedelijk waterbeheer zijn, mede met oog op de klimaatverandering, een urgente opgave en daarom één van de speerpunten van de gemeente. In onze visie betekent het op een zinnenprikkende manier in praktijk brengen van ‘water als ordenend principe’ het ecologiseren en in brede zin verduurzamen van het watersysteem en de (drink-)watervoorziening in het park. Het ‘verzilveren van het blauwe goud’ in de vorm van het in samenhang zintuiglijk beleefbaar maken van de kringloop, kwaliteit en kwantiteit en het gebruik van water, in wisselwerking met de effecten van de klimaatverandering (meer stortbuien, droogteperiodes, opwarming ed), is een essentieel aspect van de verbinding tussen duurzaamheid en beeldkwaliteit. Het draagt bij aan een groter klimaat- en waterbewustzijn van de diverse bezoekers en gebruikers in relatie tot hun eigen gedrag, comfort en welbevinden.

Toe te passen principes ecologische bouwen en passieve duurzaamheid.

Concreet gaat het om het maximaal oogsten en benutten van het regenwater (100% afkoppelen), het watersysteem aantrekkelijk, zichtbaar, tastbaar en zinvol vormgeven én het open water met elkaar te verbinden. Het zelfreinigende vermogen wordt geoptimaliseerd door middel van een goede doorstroming en natuurlijke oevers. Daarnaast wordt het systeem veerkrachtig gemaakt door middel van flexibel peilbeheer en het inbouwen van ‘overlooplekken’, die als ze onder water komen te staan nieuwe gebruiksmogelijkheden bieden (zoals waterpleinen).

Bij de bebouwing wordt het regenwater opgevangen en opgeslagen in bestaande ondergrondse waterkelders en watertanks om te benutten als productie-, giet-, waswater en voor toiletspoelingen en wordt vervolgens zoveel mogelijk lokaal gerecycled. In onze visie geeft klimaatadaptatie en het anders omgaan met water in belangrijke mate richting aan enerzijds de opwaardering van het blauwgroene netwerk en de publieke ruimte en anderzijds aan het verduurzamen van de waterketen. We denken daarbij aan het differentiëren naar de gebruikstoepassingen (drink-, huis- en productiewater) en aan decentrale sanitatie door middel van helofytenfilters en/of ingegraven IBA-systemen. Het adaptieve watersysteem wordt een attractieve en flexibele schakel in de waterhuishouding van het centrumgebied. Emmen is daarmee klaar voor de toekomst.

Biobased Boost Mensenpark Emmen

Bloemen, kruiden,
producten en foodart

Verhuur E-scooters
van biocomposiet

Biobased Boost
Mensenpark
Emmen

Ecologische (ver-)bouwen
& leven met de natuur

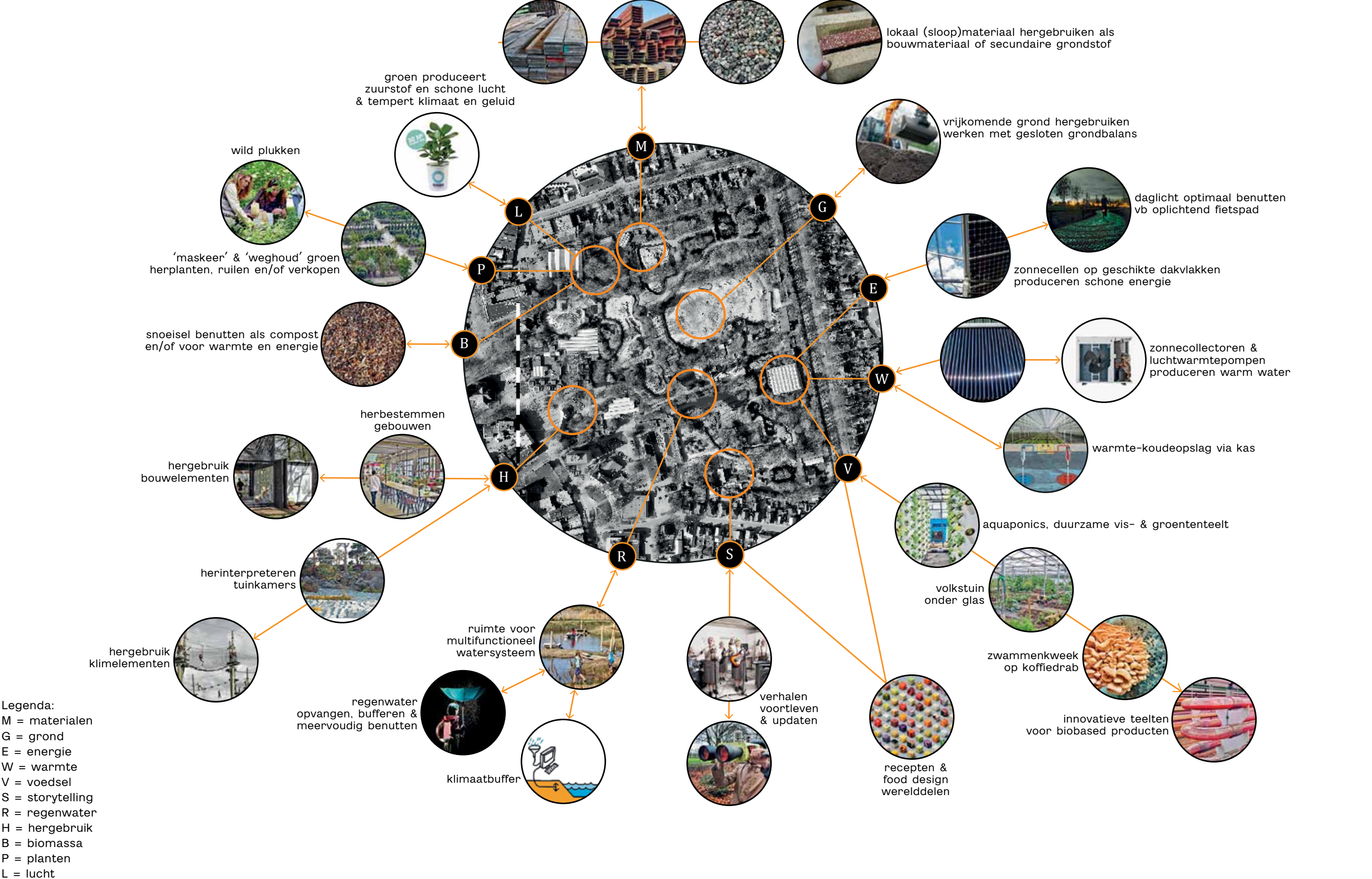
Iconische blikvangers

Eco-design & experience

Oogstenkaart Mensenpark Emmen

Het park biedt een veelheid aan oogsten en energie

3. Team en aanpak

Samenstelling team

Algemeen

De centrale doelstelling van het kwaliteitsdocument is een richtinggevend voorstel voor de openbare ruimte in samenhang met de gebouwen én in onderling samenhang met duurzaamheid, energiebesparing, biobased bouwen en de beginselen van de klimaatadaptieve stad. We zien het park als een interacterend natuur-cultuur(eco) systeem. Dit vergt een cross-disciplinaire aanpak, daarom hebben we een team gevormd met een architect, landschapsarchitect en ecooloog/duurzaamheidsadviseur. De drie teamleden schrijven geheel gelijkwaardig als een combinatie in. De rolverdeling binnen het team is helder; de uitwerking van de richtinggevende gidsprincipes is een gezamenlijk verantwoordelijkheid en de inhoudelijke verdieping per component of discipline wordt per adviseur verdeeld. De integrale aanpak met onderlinge kruisbestuivingen waarborgt de samenhang en resulteert in kwalitatieve meerwaarde. Door deze interne kruisbestuiving wordt de integrale samenhang en kwalitatieve integrale meerwaarde gewaarborgd.

Inspiratiebron voor duurzaamheid

Maatschappelijk betrokkenheid en duurzaam ondernemen zitten bij ons allen in het bloed. Dierbaar is duurzaam is het leidmotief. We willen in Emmen werken aan het bevorderen van de sociaal-ruimtelijke kwaliteit en gezondheid van onze leefomgeving als vitaal systeem. Op het schaalniveau van de locatie bieden de aanwezige elementen een schat van mogelijkheden en kansen. De oogst van de vele kansen en mogelijkheden worden vastgelegd in een 'Oogstkaart'.

Duurzaam en adaptief stedelijk waterbeheer zijn, mede met oog op de klimaatverandering, een urgente opgave. Het betekent dat het 'water als ordenend principe' en meervoudig benutten van het water in cyclische zelfzuiverende systemen nationaal gezien een belangrijke opgave. Door de ligging in een dalgebied biedt het aanwezige watersystemen van de voormalige dierenverblijven en de grote oppervlakte van de Savanne goede mogelijkheden voor een zelfregulerende waterbuffering. Klimaatadaptatie en de omgang met water geeft in grote mate richting aan de inrichting van de openbare ruimte en de sfeer van het Mensenpark. Het watersysteem wordt een attractieve en flexibele schakel in de waterhuishouding van het centrumgebied van Emmen.

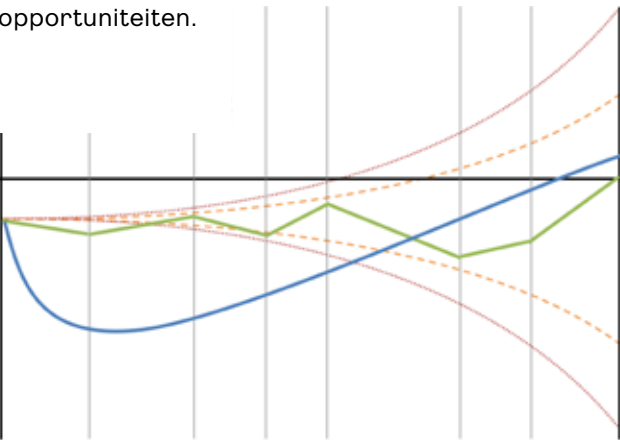
Gebied, gebouw en gebruik

De dragende structuren voor het creëren van samenhang zijn het blauwgroenen netwerk, de Ha-Ha en de hoofdotsluiting van het park. Tezamen vormen ze het lint waarop en waar aan het nieuwe zeer diverse programma vorm krijgt. De keuze om met biobased materialen versterkt het natuurlijke karakter van het park en de kwaliteit en beleving van het contract met green- en high-tech toepassingen. Wanneer vanuit verschillende disciplines integraal wordt ontworpen vanuit de kansen en voorwaarden voor passend en functioneel gebruik, kunnen alle programma's en functies naast elkaar een plek in het park. Het geeft reuring en draagt bij aan de sociale veiligheid.

Een belangrijk element is het toegankelijk en bereikbaar maken van het park. Als basis wordt er een langzaam verkeersroute (om te flaneren) door het park gecombineerd met een snele verbinding van het station naar het centrum van Emmen. Met deze infrastructuur zijn er altijd mensen in het park en komt er 'reuring'!

Evenwicht kwaliteit en kosten

We streven naar een evenwicht tussen een hoge onderscheidende kwaliteit voor het park en de gebouwen én anderzijds grip op investerings- en exploitatiekosten. We hanteren een organische groei en bijbehorende investeringen op maat, zoals te zien in het onderstaand model volgens de groene lijn. Als tegenhanger van het badkuipmodel (blauwe lijn). De kosten en de ontwikkelingen gaan gelijk op. Bovendien wordt daarmee de flexibiliteit vergroot om in te spelen op nieuwe opportuniteiten. Daarmee voorkomen we van een moeilijk en zwaar economisch model, waar de gemeentelijke kosten voor de baten uitgaan. Bovendien wordt daarmee de flexibiliteit vergroot om in te spelen op nieuwe opportuniteiten.

Voorbeeld integrale ontwikkelstrategie; We volgen de groene lijn van organische groeisaldo versus de 'ouderwetse' investeringsmodel van de blauwe lijn

Samenwerking met de gemeente

Ons cross-over team staat garant voor een integrale en slagvaardige aanpak om, binnen de tijd, een hoogwaardig kwaliteitsdocument te leveren voor de stapsgewijze transformatie van het park. Graag zullen nauw samenwerken met de inhoudelijke vakmensen en betrokken managers en bestuurders van Emmen. Het begint met het doorspreken van de pijlers (4 delen) van het document en in het verlengde daarvan het finetunen van de voorgestelde inhoudsopgave en 10 ontwerpprincipes. Het speelveld, de spelers, spelregels en doelen zijn dan voor allen helder. Dan beginnen we met de inhoudelijke verdieping.

Een gedegen 'analyse bestaand' (deel 1) vormt het fundament. Dit betreft het actualiseren en aanscherpen van de context en het dmv veldwerk en gesprekken nauwkeurig benoemen en karteren van de bestaande en potentiële kwaliteiten van het park in zijn huidige staat, met een doorkijk naar de gewenste ontwikkelingen en programmering. We stellen voor, kort na de start, 'thematafels' te organiseren met experts en stakeholders. De hoofdvraag daarbij is: wat willen en kunnen we behouden, schonen, opwaarderen, transformeren of recyclen?

De thema's waarmee we de tafelgesprekken willen insteken zijn:

- cultuurwaarden en potenties fysieke bouwwerken, beleving en levende verhalen
- blauwgroene waarden en potenties watersysteem en natuurdiensten incl. klimaatadaptatie
- vestigingswaarden en potenties voor innovatie startups, creatieve ondernemers, onderwijs, wonen in het groen, sport en zo meer.

Wat betreft de selectie van de deelnemers en organisatie heeft de gemeente het voortouw. Partijen die volgens ons, in aanvulling op de gemeente, een waardevolle inbreng kunnen hebben, zijn: ErfgoedNetwerk Emmen, Historische Kring Erica, Novatores, Battjes & Ladrak Bouwhistorie, Stichting Drents Monument, Provincie Drenthe Erfgoed,

Architectuurpunt Drenthe, Libau, Geopark Hondsrug; Waterschap Vechtstromen, Wetsus, Van Hall-Larestein, Noorderruimte; EOP centrum Emmen, Kamer van Koophandel, Stenden Hogeschool, de Kunstbeweging Emmen, CBK Emmen, Kwest, Domesta, KUUB en innovatieve ondernemers als Gather en Duurzame Kost. De inhoudelijke voorbereiding, gespreksleiding en uitwerking verzorgen wij. Met deze waardegestuurde input werken wij in kruisbestuiving de strategie, beeldkwaliteit bepalende bouwstenen en het duurzaamheid maatwerk verder uit (hoofdstuk 3 t/m 6 van de inhoudsopgave).

Dit presenteren we aan de gemeente, desgewenst aangevuld met externen. De inhoud wordt bediscussieerd en verdiept en met elkaar wordt doordacht wat dit betekent voor het organische planproces qua sturingsfilosofie, procesarchitectuur, regie, kwaliteitsborging, cofinanciering en het tussentijdse beheer. Ook voor het organiseren en bemensen van deze bijeenkomst geldt dat de gemeente het voortouw heeft en dat ons team de inhoud verzorgd. Met de inhoudelijke reflecties en procesinput rondon wij het document af, dwz het aanscherpen van hoofdstuk 3 t/m 6 en het uitschrijven van de aanbevelingen voor het vervolg en hoe invulling te geven aan de borging beeldkwaliteit en beheer en de regie en sturing van het planproces.

Verbeelding aan de hand van
de tien ontwerpprincipes

1935-2015:
Dierenpark

2015-2017:
Voormalig
dierenpark

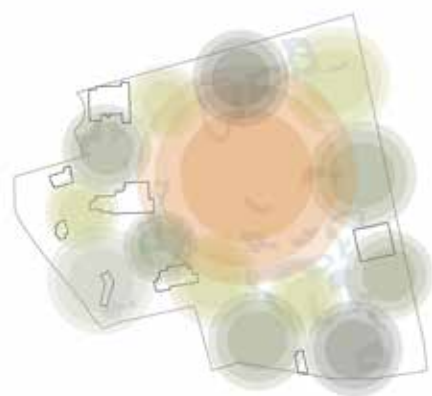

vanaf 2017:
Mensenpark

Van een hoge diversiteit aan dieren naar plek voor vele verschillende mensen in het Mensenpark.

1. Maak het Mensenpark voor iedereen!

Ontmoetingsplekken door heel het park.

Iedereen is welkom in het Mensenpark. Waar vroeger de diversiteit aan dieren centraal stond, maken we nu een park voor de diversiteit van de mens waarin natuur en cultuur verweven zijn. En juist omdat iedereen verschillend is, ontstaat er zo een nieuw 'eigen' ecosysteem van gevarieerde sferen en wisselende gebruikers. Sporten, onderzoeken, innoveren, ontspannen of optreden, voor jezelf of voor de wereld; in het Mensenpark is voor iedereen een plek!

Deze aanpak vraagt dan ook om een park waarin al deze mogelijkheden gefaciliteerd worden. Op de savanne of onder de bomen,

De verschillende mensen en verschillende activiteiten in het Mensenpark.

overdag of met sfeerverlichting in de avond, het park biedt verschillende plekken met elk een eigen identiteit en belevingswaarde, die bovendien tijdelijk, gedurende de dag en seizoenen kan veranderen. De ruimtelijke dragers accommoderen dit en zorgen voor eenheid in verscheidenheid. Het park biedt ruimte aan iedereen; aan de ouderen uit Emmen die zich nog steeds in de oude dierentuin wanen en vooruitstrevende jongeren die innovatieve expressie zoeken. Verschillende culturen en leefstijlen ontmoeten elkaar. Het gastvrije Mensenpark biedt iedereen een eigen plek!

Ontwerpsuggesties

- Maak verschillende soorten ontmoetingsplekken met een eigen identiteit.
- Faciliteer ruimte voor sport, cultuur en innovatie.
- Elk gebruik is laagdrempelig en voegt kwaliteit toe aan het park,
- Het park is voor jong en oud met verschillende achtergronden.
- Het park is voor verschillende culturele achtergronden, passies en leefstijlen.
-

In het park zijn ook de fiets- en voetgangerspaden interactief, innovatief en vooruitstrevend.

2. Laat hier de toekomst zien

Showcases of the future

In het Mensenpark zijn cultuur, werken met de natuur, duurzaamheid en innovatie altijd zichtbaar en dichtbij. Door veel transparante gevels is te zien waar lokale en regionale start-ups mee bezig zijn. Door demonstratie kunnen bezoekers zelf ook doen en leren. De bezoekers kunnen actief deelnemen. Ontdekken, zien, ruiken, proeven, voelen, uitproberen en ervaren is waar het om draait!

Laat je bedienen door een robot, speel een potje voetbal op de savanne; hier wordt de basis gelegd voor de mooie toekomst. De bezoeker wordt draagt bij aan een energiegevend proces en het maken van de toekomst.

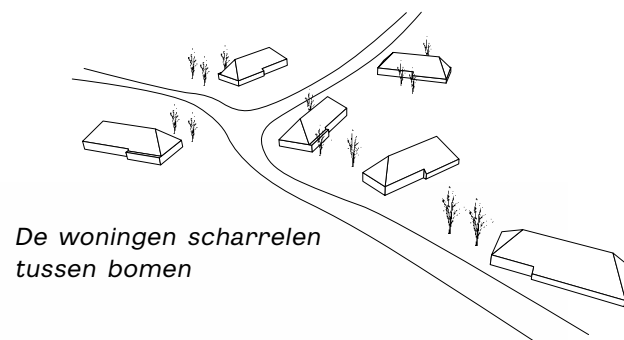
Voorbeelden van verschillende zinneprikkelende low-tech en high-tech innovaties.

Buiten zijn er door het hele park plekken die een podium bieden voor cultuur en inspirerende toepassingen van bio-based, green-tech en sociaal ondernemerschap. De voorbeelden kunnen high-tech of low-tech zijn, geschikt voor een klein of groter publiek. Het park biedt experimenteerruimte voor lokale ondernemers maar ook voor de universiteiten, hoge scholen en andere onderwijsinstellingen.

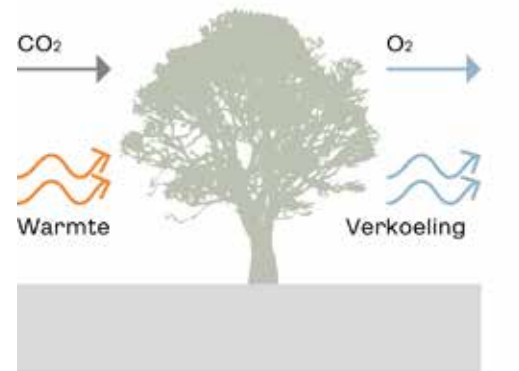
Alle kwalitatief hoogwaardige, toekomstgerichte ontwikkelingen verdienen een plek in het nieuwe bruisende Mensenpark van Noord-Nederland!

Ontwerpsuggesties

- Maak transparante gevels voor ateliers
- Richt in de buitenruimte plekken in als podium met faciliteiten
- Vertel met digitale panelen over de actuele updates in het park
- Laat de bezoekers onderdeel zijn van innovaties door demonstraties
- Maak van de langzaamverkeersroute over de ha-ha een interactief pad met live-updates
- Maximaliseer de 'connectivity' via web, wifi, sociale media.
- Zet 'change agents' in de spotlight

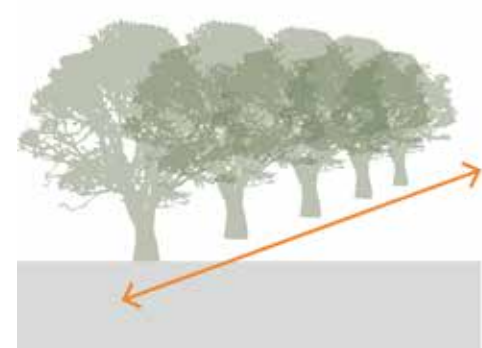
De woningen scharrelen tussen bomen

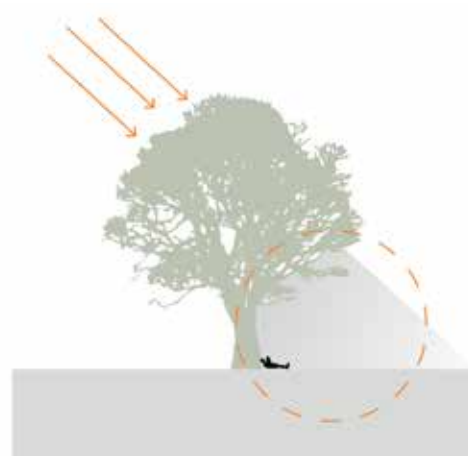
Bomen geven verkoeling en frisse lucht

Bomen dragen bij aan biodiversiteit

Bomen definiëren de ruimte

Bomen geven schaduw en koelte

De kracht van bomen in relatie tot de stad, ecologie en ontwerp.

3. Zet de bomen in hun kracht

Aanhelen van de bestaande lanenstructuur

De prachtige oude bomen verbinden het Mensenpark met de geschiedenis van het landschap. Een groot deel van het karakter van het Mensenpark komt voort uit de leeftijd van en de diversiteit aan bomen, de lanenstructuur en de beplanting. Om van het Mensenpark de groenste cultuur- en innovatiebroedplaats van Nederland te maken gaan we uit van de kracht van de aanwezige bomen. Ze bepalen de ruimte en landschap, zorgen voor afwisseling in het beeld en dragen bij aan een aangename temperatuur in de stad. Dit karakter willen we versterken, door waar mogelijk de oude lanenstructuur weer te herstellen.

Bomen maken een aangenaam groen dak.

Bomen staan dichtbij de woningen.

Prachtige bestaande bomen langs de savanne.

Bijzondere boomhuizen zijn nieuwe iconen.

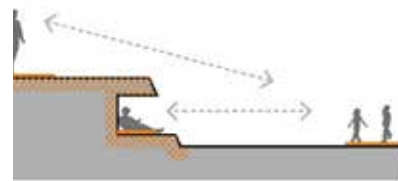

Breng een rijke variatie aan in de lage beplanting en creeër verschillende sferen.

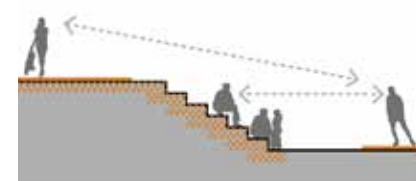
Door over bijzondere bomen te vertellen als een *arboretum*. En door elke boom te beschermen tegen kap en het ecosysteem van dieren en planten te waarderen. De grote diversiteit aan struiken, planten en bloemen uit alle delen van de wereld versterken het beeld, de beleving en waarden. Verschillende soorten beplanting worden toegepast om verschillende sferen te creëren. De bomen vormen een eenheid met de nieuwe bebouwing. Eetbaar groen, wild en gekweekt, wordt een belangrijke en gezonde attractie van het Mensenpark.

Ontwerpsuggesties

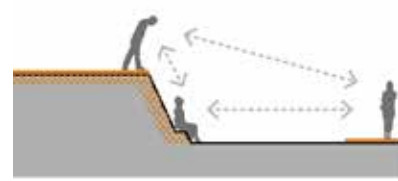
- *Behoud de oude bomen*
- *Accentueer de oude lanenstructuur*
- *Vergroot de bestaande biodiversiteit en boomsoorten (als een arboretum)*
- *Benoem monumentale bomen en breng ze nog meer in hun kracht*
- *Gebruik de bomen voor afwisseling in beeld en ruimte*
- *Verweef de bebouwing en de bomen*
- *Breng een rijke variatie aan in de lage beplanting en creeër verschillende sferen*

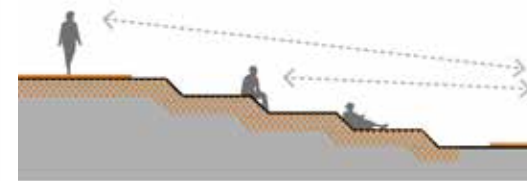
1. Verscholen en prive

2. Half uit het zicht

3. Publiekstribune

4. Luie trap met zicht

Met hoogteverschillen wordt de ha-ha telkens anders gebruikt.

4. Gebruik de ha-ha als ruimtelijke drager

De bestaande ha-ha worden aangevuld

Wat maakt het Mensenpark kenmerkend? De ha-ha! Het voormalig dierenpark kent een rijke historie en heeft in de tijd van het dierenpark een bijzonder landschap ontwikkeld. De ha-ha maakte het mogelijk om de dieren op de savanne zonder hekken te zien. Daarmee is het een bijzonder belangrijk cultuurelement.

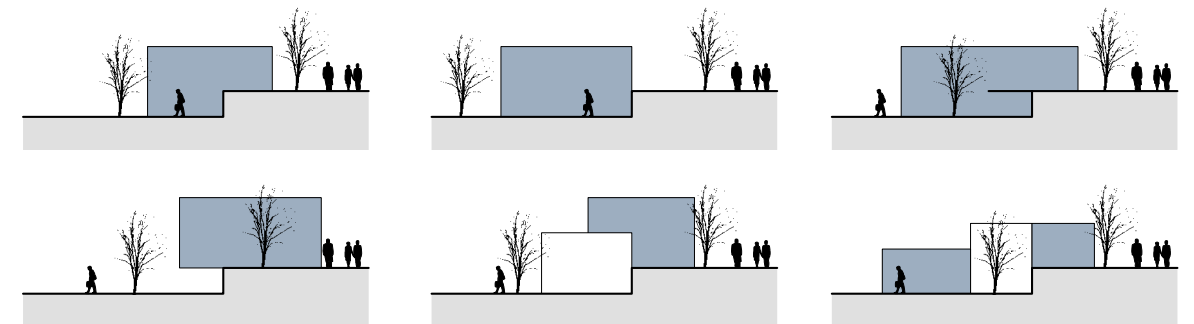
Dat blijft ook zo: in het Mensenpak is de ha-ha een aantrekkelijk ontworpen flaneerpad en lopen er mensen op de savanne. Het pad over de ha-ha wordt het nieuwe beeldmerk van het park; een wandelpad waar altijd wat nieuws valt te ontdekken!

De ha-ha vormt de belangrijkste ruimtelijke structuur van de dierentuin.

Het nieuwe watersysteem als integraal onderdeel van de haha-structuur.

Privacymanagement woningen op de haha's; boven is het privaat, beneden is het publiek.

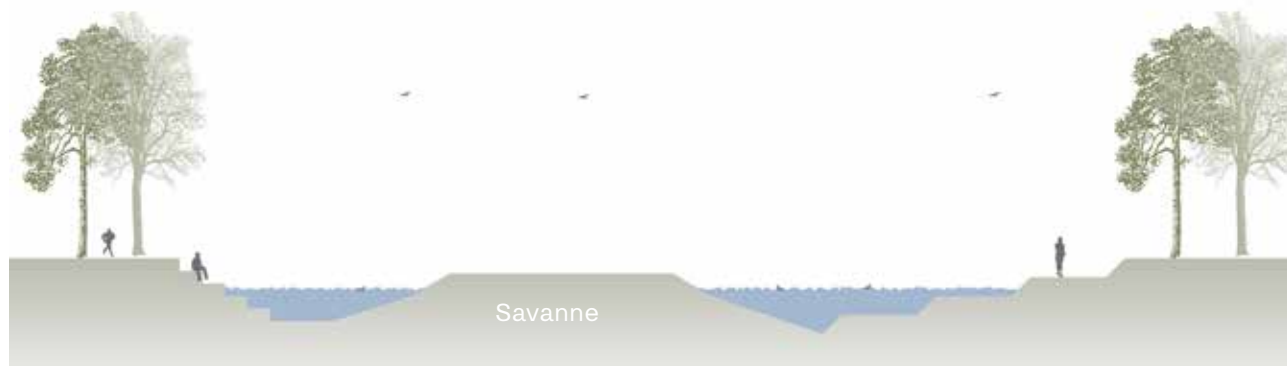

De ha-ha biedt nieuwe mogelijkheden.

We gebruiken deze structuur om het Mensenpark op te bouwen: als doorgaande route en als ruggengraat om ontmoetingsplekken, kleine tuinen en gebouwen aan te vestigen. De ha-ha vormt onderdeel van het hardlooprondje en verbindt de belangrijkste wandelroutes in het park met elkaar.

Ontwerpsuggesties

- Gebruik de ha-ha als verbindende hoofdstructuur van het park
- De ha-ha-route is herkenbaar en een identiteitsdrager van het park.
- Hoogwaardig in levensduur en uitstraling
- Maak de ha-ha een plek om te verblijven door bankjes en zitplekken te integreren.
- Maak vanaf de ha-ha trappen en bruggen naar de Savanne: zo wordt deze toegankelijk voor iedereen

Met een flexibel waterpeil ontstaan verschillende soorten ruimtes en past het park zich aan.

5. Vergroot spontaniteit, flexibiliteit en veerkracht

Samenhangende watersysteem.

Het Mensenpark moet klaar zijn voor de toekomst. Maar wie weet er precies wat de toekomst brengt? De toekomst wordt in ook in het Mensenpark gemaakt, maar de uitkomst is altijd onzeker en afhankelijk van o.a. politiek, economie en het klimaat. Daarom geen instant blauwdrukken meer, maar een aantrekkelijk toekomstperspectief dat continu bijgesteld kan worden, voor maximale veerkracht, attractiviteit en kwaliteit. We verbinden waterpartijen in het park tot een systeem waar als het nodig is ook van de aangrenzende stadsdelen regenwater kan worden opgevangen. Het is een robuust ruimtelijk systeem wat zich aan kan passen aan de veranderingen in klimaat en gebruik.

Maak ruimte voor verschillende spontane ideeën voor en van de Emmenaren!

Maak wateropvang zichtbaar.

Gebruik een openluchttheater ook als wateropvang.

Maak regenwateropvang beleefbaar

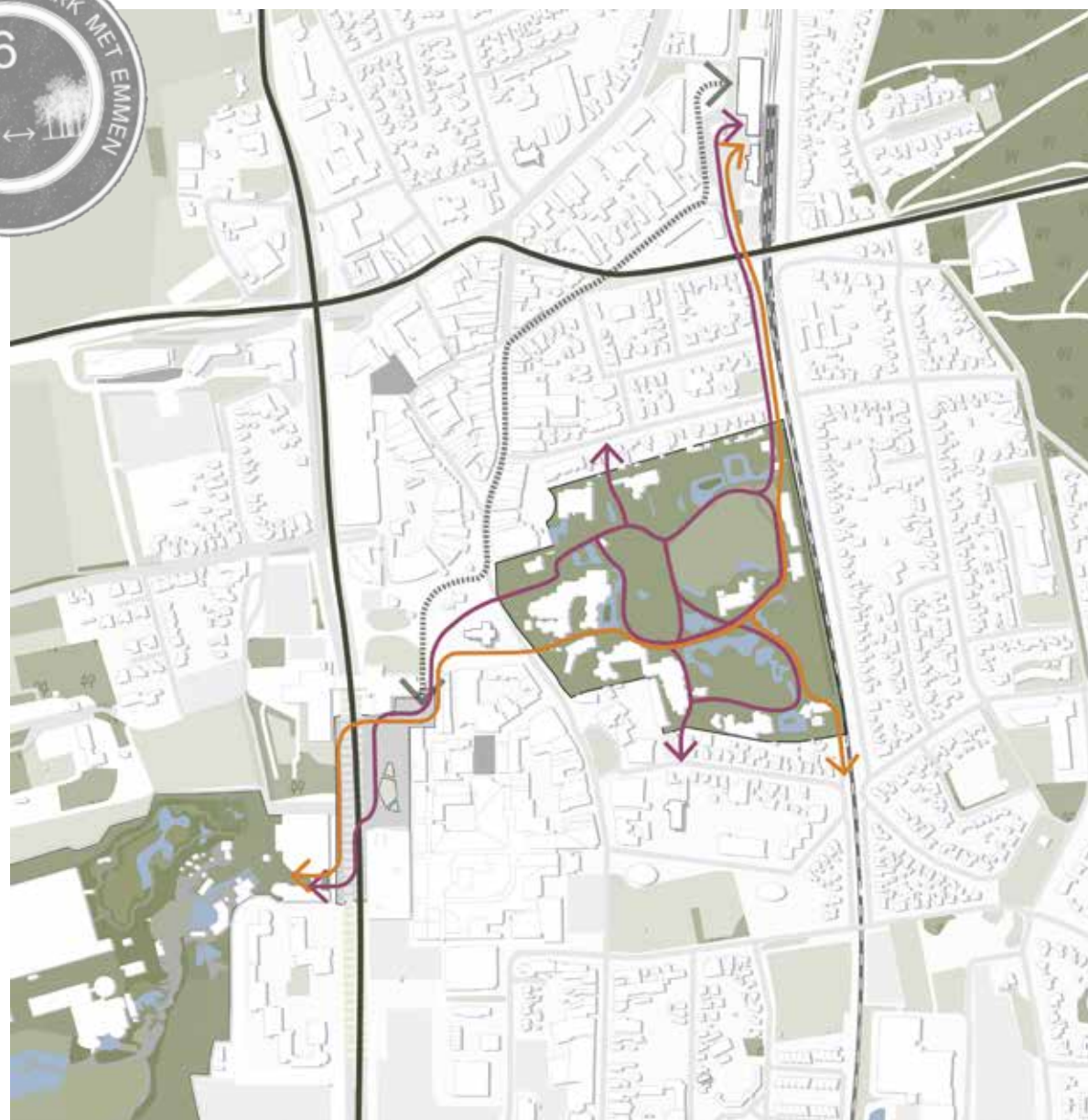

Flexibel ruimtegebruik

Spontaniteit, daarmee blijft het Mensenpark in beweging: tijdelijk, wisselend en meervoudig ruimtegebruik, pop-ups. Het is belangrijk dat er ruimte overblijft voor spontane initiatieven, voor onaangekondigde optredens en last-minute geplande ideeën. Ook op de langere termijn is het goed om niet alles vast te leggen. Met gebouwen die de ene maand een kantoor zijn en de andere maand een restaurant of atelierruimte en met buitenruimte waar zowel sport als theater mogelijk is. Laat mensen zelf het park programmeren en inrichten. Geef ze de vrijheid. Betrek ze bij het onderhoud en beheer.

Ontwerpsuggesties

- Leg niet alles vast, maar blijf flexibel.
- Maximaliseer adaptiviteit & flexibiliteit van het watersysteem, de publieke ruimte en de gebouwen.
- Reserveer ruimtes voor korte termijn initiatieven.
- Pas een flexibel waterpeil toe en creëer overlooplekken met meervoudige functies & zichtbare regenwateropvang
- Meng vast en tijdelijk gebruik: wisselend en meervoudig ruimtegebruik, pop-ups.

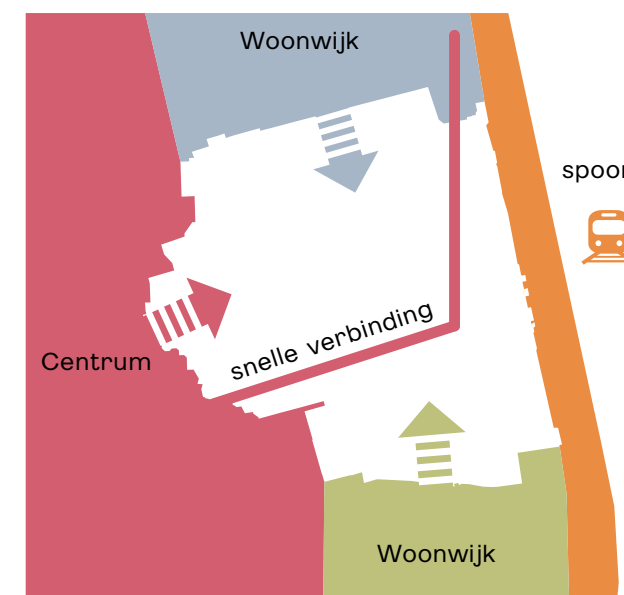
Het Mensenpark vormt een nieuwe schakel in de infrastructuur van Emmen.

Hardlopen in het bos

Entree's markeren het park

Aan de noord-, west- en zuidzijde is de verweving met de omgeving goed mogelijk.

Connectivity met zichtbaar nieuwe platforms

6. Verbind het Mensenpark met Emmen

Doorgaande routes door het park

Een bruisend Mensenpark is meer dan alleen een bestemming. Het wordt deel van Emmen, verbonden met de stedelijke structuur. Voor wandelaars en fietsers die vanaf het marktplaatsplein naar de Spoorstraat of de Zuiderstraat bewegen. Voor sporters die het hardlooppadje van om de savanne een paar keer willen lopen en via de Sterrenkamp of de Minister Kanstraat weer het park uit lopen.

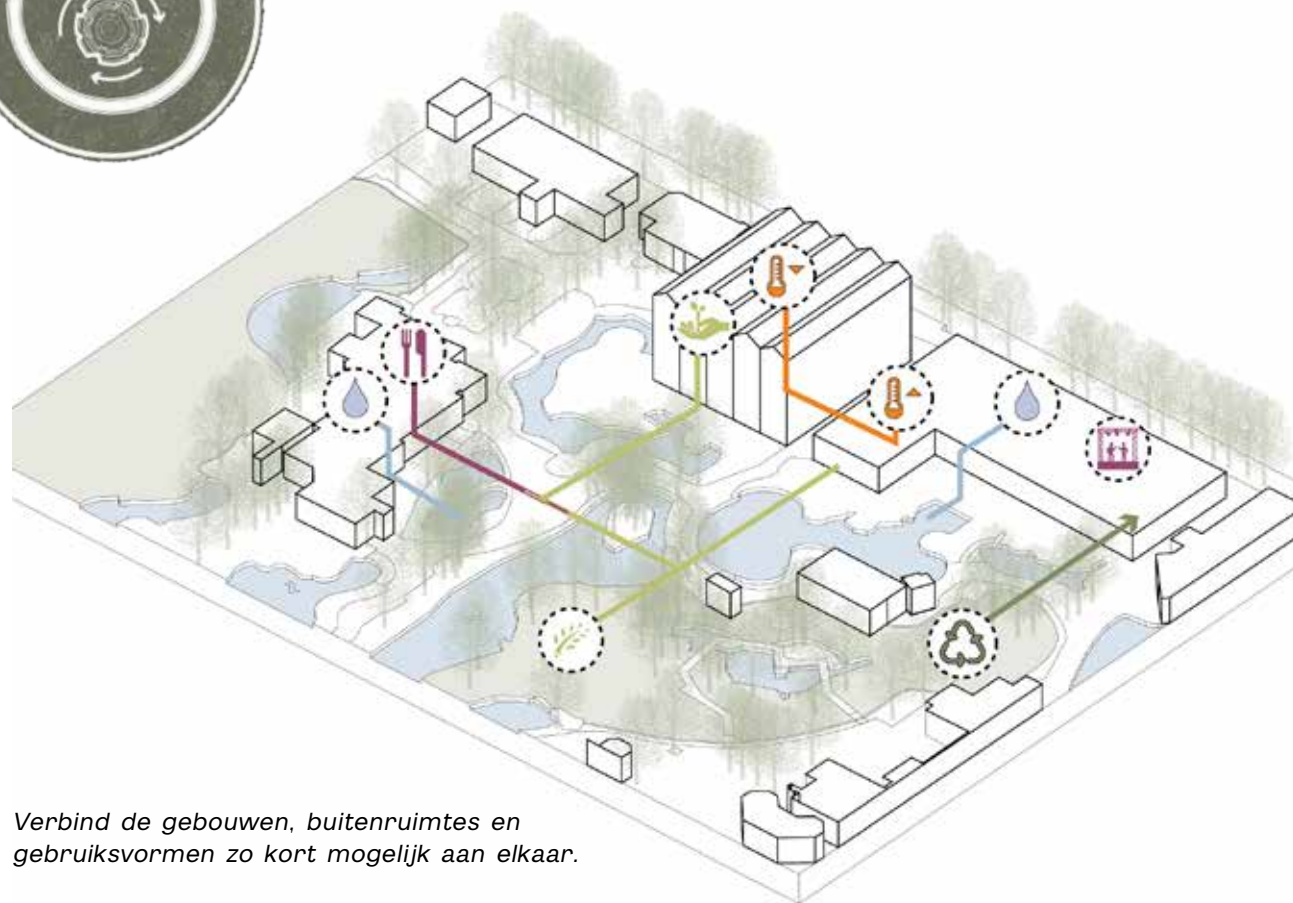
Het realiseren van een oplaadpunten voor elektrische fietsen en scooters en het verhuren van biobased e-scooters geeft de verbinding een extra duurzame dimensie.

De publieke pleinen van Emmen, elk met eigen karakter, vormen een serie van ruimtes en zijn met elkaar verbonden, van het moderne stedelijke Raadhuisplein, het knusse Marktplaatsplein bij de kerk en de groene pleinen bij het Afrikahuis. Vanuit het park is ook de stad te zien: we tonen zichtlijnen naar de kerk en bieden uitzicht vanaf de uitkijkpost en de woontorens, die als landmark herkenbaar zijn.

De mensen gaan het veranderende park steeds meer eigen maken en gaan zich er emotioneel steeds meer mee verbinden.

Ontwerpsuggesties

- Maak een doorgaande (fiets-)route van de Minister Kanstraat/Spoorstraat tot het Marktplaatsplein.
- Verbind het park overal mogelijk met de omgeving.
- Maak het park zichtbaar vanuit het centrum met landmarks en in ontwerp van het maaiveld
- Differentie in ontsluiting naar gebruiksdynamiek draagt bij aan verschillende sferen in het park.
- Verbind het park met de hoofden en harten van de Emmen

Verbind de gebouwen, buitenruimtes en gebruiksvormen zo kort mogelijk aan elkaar.

Bestaande kas voor aquaponics; nieuw klimbos van bestaande palen; ha-ha en speeltuin voor kinderen.

Zwemmen in het haaienbassin en samen met onderwijs lokaal voedsel verbouwen.

Bestaande vista; mountainbikeroute over de rotsen en kamperen naast de berenrots.

7. Benut wat er al is!

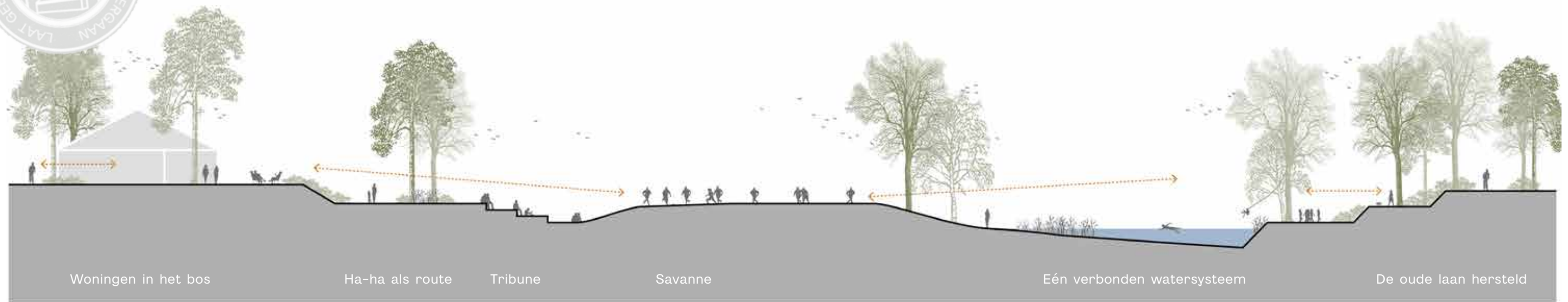
Waardevolle gebouwen, rotsen, water en groen.

Bij de ontwikkeling van dierenpark naar Mensenpark kijken we eerst naar wat er in het park al aanwezig is. Het landschap met eeuwenoude bomen, de bestaande bebouwing, aanwezige materialen, er is veel wat kan blijven of wat we binnen het park een nieuwe plek kunnen geven. Het is onze ambitie om zoveel mogelijk lokaal te denken, zodat kringlopen van materialen en grondstoffen klein blijven en de voor de ombouw benodigde energie en (financieel) middelen beperkt blijven.

Dit geldt in het ontwerp en constructie, maar ook in het gebruik: met bedrijven die elkaars restproducten kunnen gebruiken. Door architectuur die met de natuur samenwerkt, door ecologisch en energieneutraal te bouwen, door te werken met de mensen uit de regio. In het Mensenpark gebruiken we wat er al is om nieuwe ecosystemen te stimuleren.

Ontwerpsuggesties

- Maak gebruik van lokale kennis en betrokkenheid.
- Werk met hergebruikt en lokaal materiaal
- Maak korte cycli van energie en water tussen gebouw, park en omgeving.
- Oogst lokaal optimaal.
- Breng reduce, resource, reuse, recycle en recover in praktijk.
- Maak slim gebruik van natuurdiensten.

Benader gebouw, landschap en duurzaamheid in elkaars verband.

Het bestaande landschap geeft voldoende aanleiding om de architectuur samen te laten smelten met het groen.

Gebouw en landschap gaan letterlijk in elkaar over.

Glazen gevels op de begane grond geven transparantie en laten zien wat er binnen gebeurt.

Architectuur speelt met de begrippen 'binnen' en 'buiten'.

8. Laat de gebouwen en het park in elkaar overgaan

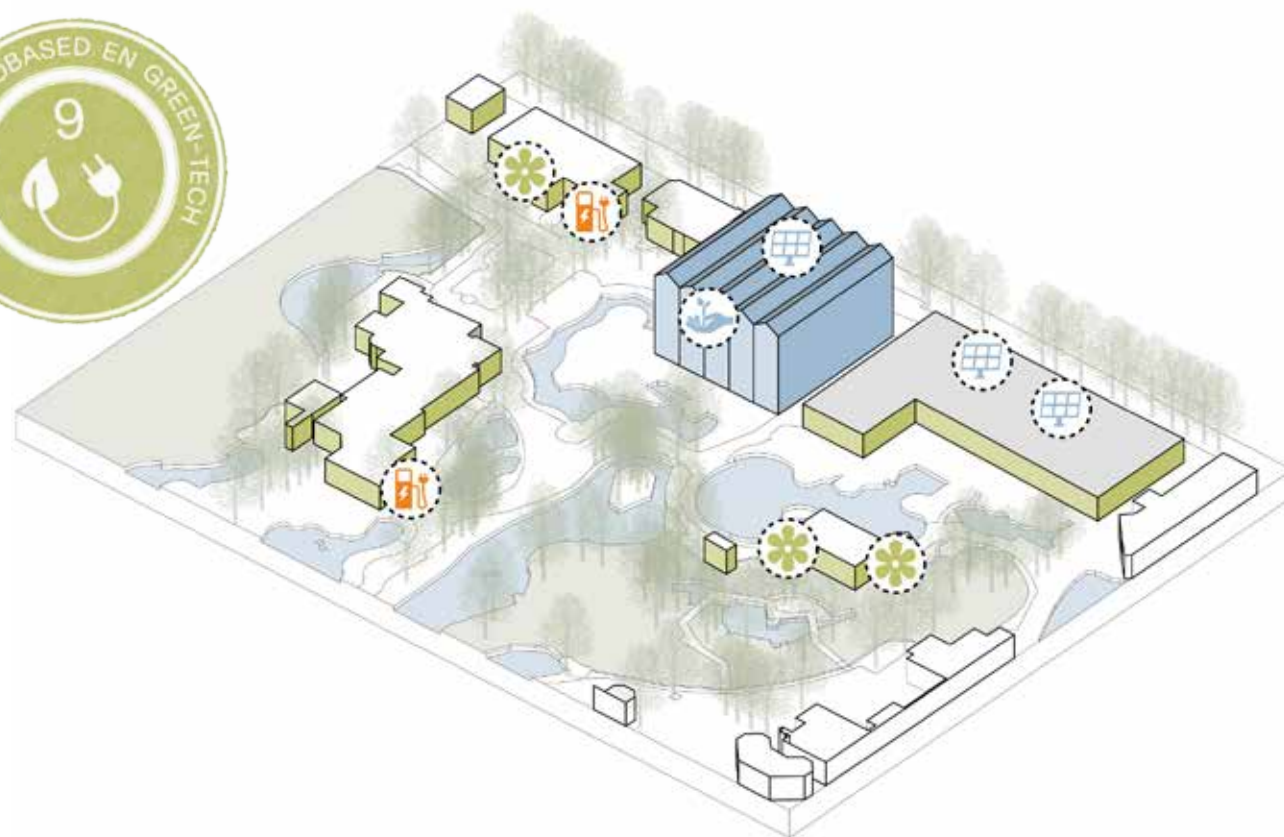

Een aantal erfsituatie met centrale ontsluiting

In het bomenrijke Mensenpark staan ook een aantal woningen en woongebouwen, verweven met de groene omgeving. Een aantal bestaande gebouwen willen we transformeren met natuurlijke materialen die passen in de bio-based gedachte. We halen inspiratie uit de historie, uit de architectuur van de streek, zodat de nieuwe gebouwen vertrouwd aanvoelen. Ze moeten van alle kanten kloppen, alzijdig georiënteerd in het park. Bij het maaiveld met een glazen plint, zodat te zien is waar mensen aan werken. De gebouwen leveren op deze manier een bijdrage aan de dynamiek van het park.

Ontwerpsuggesties

- Ontwerp gebouwen met voorkanten naar alle zijden
- Zoek balans tussen lokale en moderne architectuur
- Speel in op bestaande hoogteverschillen
- Maak gebouwen uitnodigend en gastvrij
- Ontwerp voor mens én natuur.

Groene gevels, hoogwaardige groene technologie en het hergebruiken van de kassen dragen bij aan een energieneutrale campus.

9. Werk met biobased en green-tech

Biobased broedplaatsen en E-laadplekken.

Het Mensenpark krijgt een belangrijke rol in de duurzame transitie van Emmen. Het wordt een broedplaats van werken met de natuur, experimenteren met en toepassen van biobased materialen en allerlei groene technologie, zodanig dat dit bijdraagt aan de beeldkwaliteit en de toekomstwaarde van het park en van Emmen als geheel. Kunstenaar, pioniers en startups zijn zeer welkom, evenals verschillende praktijkonderwijs, interactief eco-design en milieu-educatie.

De consequente toepassing van biobased en green-tech versterkt de uitstraling en samenhang van het park. Dit geldt ook voor de ver-

Werk met groene en duurzame technologie en laat zien wat dit voor effect heeft!

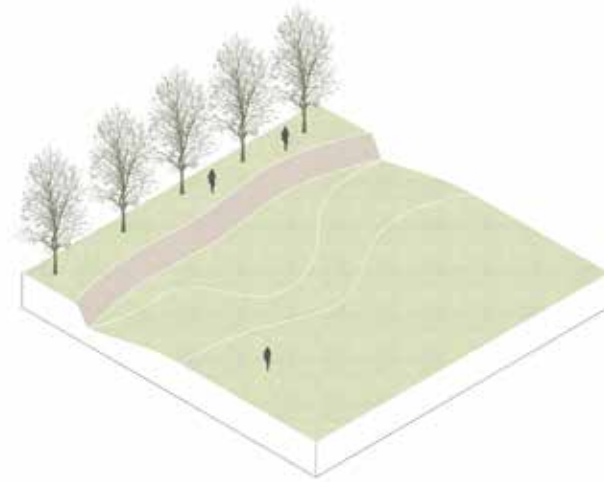
bouw en nieuwbouw van woon-, werk-, leer-, expo- en cultuurruimtes. Alle gebouwen en installaties in het park zijn zichtbaar energie-neutraal en alle energieproductie is in beeld. Dat is pas inspirerend om als innovatie-startup in te vestigen!

Ontwerpsuggesties

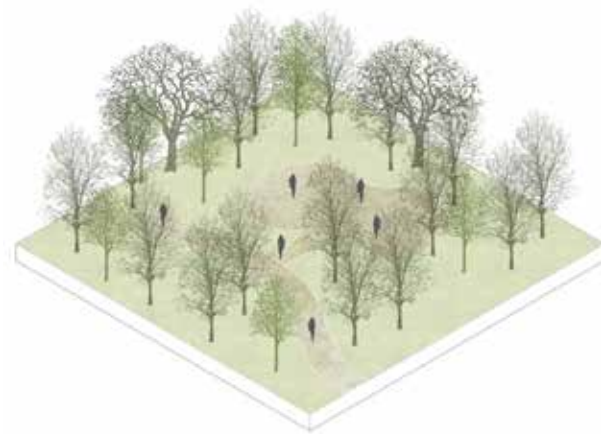
- Bouw zichtbaar energieneutraal
- Gebruik de natuur en technologie samen in met de gebouwen.
- Maak energiegebruik inzichtelijk voor gebruikers en bezoekers.
- Maak biobased materialen, het lokaal oogsten van schone bronnen (water, energie, frisse lucht) en green-tech tot beelddragers.
- Stimuleer kunstenaar, pioniers en startups in biobased en green-tech aanpak en innovaties

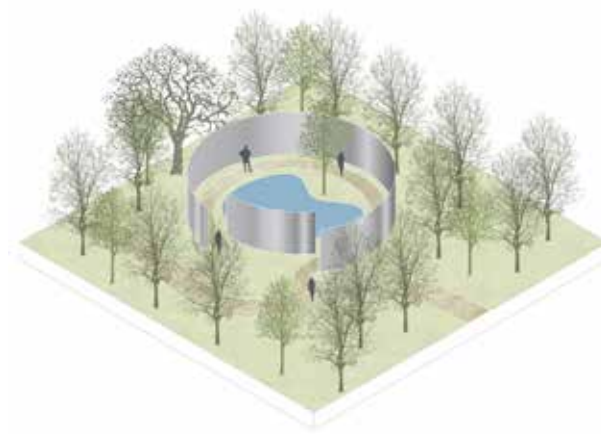
Uitkijktoren tussen de bomen

Ontmoetingsplekjes in de ha-ha

Geheime tuinen

Kunstprojecten in het bos

Verrassende elementen zoals verscholen tuinen, installaties en kunstprojecten geven aanleiding tot verkenning en verrassing.

10. Maak het Mensenpark een plek om te verkennen en beleven

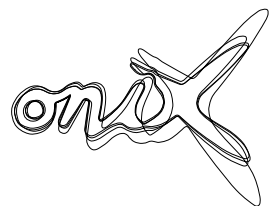

Verspreide programmering van verrassingen

Laat je verrassen. De vegetatie, gebouwen en openbare ruimte in het Mensenpark maken het een plek bij uitstek die je kan blijven verkennen. Binnen het bos bestaan er tal van 'geheime' plekjes die zich lenen voor tijdelijke programmering, zodat er telkens iets nieuws te ontdekken is. Door open en meer besloten ruimtes slim te organiseren maken we doorgaande routes en kleine paden om door het park te dwalen. Een serie van bijzondere objecten kunnen de mensen door het park begeleiden.

Ontwerpsuggesties

- Maak een divers park met hoofdroutes en subroutes.
- Zorg voor 'geheime' plekjes en door-kijkjes.
- Met spontane programmering zodat er telkens iets nieuws is.
- Dieren wijzen je de weg: gebruik creatieve wayfinding door een serie bronzen beelden.
- Betrek parkgebruikers bij kunst en tijdelijke activiteiten.

Onix NL
Hereplein 6
9711 GA Groningen
050 529 02 52
www.onix.nl
info@onix.nl

LOLA landscape architects
Goudsesingel 92
3011 KD Rotterdam
010 414 13 68
www.lolaweb.nl
info@lolaweb.nl

GIDZ advies en procesbegeleiding duurzame leefomgeving
Delistraat 3
2022 ZC Haarlem
06 55 32 87 79
www.gidz.net
dennis.gidz@gmail.com